

PO SKLEPU TRŽAŽKEGA OBČINSKEGA SVETA Z DNE 25. FEBRUARJA**Krivica, ki napolnjuje z ogorčenjem ves naš narod****Groba kršitev posebnega statuta - Politika kolonizacije spada pred mešano komisijo**

Sklep tržaške občine, prodati na Kontovelu-Proseku 16.581 kv. metrov slovenske jusarske zemlje »julijskim in dalmatinskim beguncem«, da bi na njej sezidali 120 stanovanj, je naredil globok vtis na Slovence vseh strank.

Saj tu nimamo opravka s poedinim izjemnim primerom prodaje, temveč za del velikopoteznega načrta, ki ga laški nacionalisti že leta dosledno izvajajo proti slovenski zemljiški posesti: v Štivanu so s pomočjo Amerikancev odvzeli Slovincem nad 336 tisoč kv. metrov ter tam zgradili »ribiško naselje« za laške begunce. Zaman so bili protesti lastnikov, zaman dokazovanje, da v Štivanu

ni rib in da skalovita kraška tla niti domačinov ne morejo preživljati! Okoli 500 tisoč kv. metrov slovenske zemlje hočejo razlastiti v Žavljah in tudi tu zidati stanovanjske hiše. Tržaška občina je prodala v Sv. Križu skoro 36 tisoč kv. metrov našega jusarskega zemljišča, na Opčinah okoli 34 tisoč, v Padričah kar nad 54 tisoč. Sedaj je na vrsti Kontovel-Prosek, čeprav so demokrščanski gospodarji občine razlastili in prodali na Proseku že prej nad 27 tisoč metrov slovenske zemlje.

Toda vse jim ni še dovolj. Sedaj so nam odvzeli na Kontovelu-Proseku še 16.581 metrov. Vsega skupaj na tržaškem ozemlju okrog 500 tisoč.

Opravičen moralni odpor

Kako naj človek, ki je pri zdravi pameti, pričakuje, da bi bili Slovenci s takim stanjem zadovoljni? Kdo naj se n. pr. čudi, da se vsa slovenska javnost ogorčeno upira gradnji 25 begunskih hiš v Sosljanu?

Naj se Italijani, če so ljudje in kristjani, le zživijo v naš položaj! Kaj bi oni rekli, če bi v italijanske vasi Istre načrtno naseljevali Slovence s Kranjske, tako da bi sčasoma izrinili laške domačine?

Župan Bartoli bi grmel in treskal, da bi se zemlja majala. Od njegovih ogorčenih govorov bi odmevala vsa Italija do Sicilije.

Nič bi ne pomagalo, če bi se Jugoslovani izgovarjali, da poteka naseljevanje strogo po zakonu, kakor se danes izgovarjajo demokrščanski veljaki v Trstu, ko gre za Slovence. Bartoli bi odvrnil, da obstaja poleg zakona tudi morala, obvezna ne samo za posameznike, temveč tudi za narode. Kakor ni nobenemu kmetu dovoljeno, da preloži svoj mejnik na posestvo sosedu, češ da mu je njegova zemlja potrebna, tako tudi narod ne sme vdirati v posest sosednjega ljudstva. Greh je eno in greh je drugo, pa naj bodo zakonski predpisi taki ali taki.

Na podlagi kakšnih moralnih načel — se zato vprašujejo naši ljudje — si prilastajo tržaški nacionalisti pravico, da razlašajo in prodajajo slovensko zemljo? In to proti volji in gospodarskim koristim lastnikov in ne da bi jih niti zaslišali! Krščanski demokrati se ne morejo pri tem sklicevati na ta ali oni paragraf, zakaj zanje bi moral biti najvišji zakon — krščanska morala. Ta jih pa, ko gre za Slovence, malo briga.

Opravičujejo se takole: ubogim beguncem je treba pomagati in jih spraviti nekje pod streho.

K temu pripominjamo najprej, da je bilo popolnoma nepotrebno izseliti toliko Itali-

janov iz Jugoslavije v naše kraje. Vsak narod ima dolžnost, braniti do skrajnosti svojo rodno grudo in zanjo vzeti nase tudi najtežje žrtve. Mi smo pa bili namesto tega priča, kako so različni italijanski veljaki kar javno pozivali rojake, naj v čim večjem številu zapuste Jugoslavijo. Doživeli smo, da so škofje vabili celo duhovnike, naj se izsele ter puste na cedilu vernike.

Bog obvari, da smo se Slovenci in Hrvati tako obnašali za časa fašistične vladavine! Vsakega našega človeka, ki se je izselil, ne da bi bil v to NARAVNOST PRISILJEN, smo smatrali za narodnega koristolovca. Saj bi se bili naši kraji sicer izpraznili in Juljska krajina bi bila izgubljena.

Če so Italijani ravnali drugače, je to njihova stvar, zato so pa očitno soodgovorni, da je toliko njihovih ljudi zbežalo in šlo po svetu.

Toda vzemimo, da je bil znaten del beguncev resnično primoran zapustiti rodne kraje. Tem je treba brez dvoma pomagati, saj smo sami izkusili, kaj je begunstvo.

Vendar pomagati beguncem se ne pravi jih gnati v borbo proti tukajšnjim Slovincem ter jih osovržiti pri našem ljudstvu. S tem da Bartolijevi somišljeniki ščuvajo begunce zoper Slovence, jim jemljejo vsako moralno pravico, da se pritožujejo nad narodnimi krivicami v Istri. Saj so sami raznarodovalci!

Bartoli in somišljeniki imajo vobče kaj čudne pojme o italijanskem domoljubju: namesto da bi v svoji istrski domačiji branil do zadnjega diha svoj narod, je Bartoli prišel v varni Trst ter brani tukaj italijanstvo, ki sploh ni ogroženo. Njegovo laško domoljubje obstoji v tem, da se bori proti — Sloven-

NARODNI ZNAČAJ NAŠIH KRAJEV JE NEDOTAKLJIV

Pri tem se daljnosežnih posledic svojega ravnanju gospodje najbrž niti ne zavedajo.

Njim se zdi, da so Slovenci lahko zadovoljni, če imajo svoje šole, svoje časopise, društva in nekaj dvojezičnosti. S tem je njihova narodnost baje v polni meri zaščiten. Slovinci se ne smejo pritoževati, da se v njihovih krajih naseljujejo Italijani. Saj se ti kot svobodni ljudje nastanijo, kjer jim je drago. Sporazum o Trstu jim ni mogel odvzeti te svoboščine.

In vendar je naseljevalna politika v kričečem nasprotju s posebnim statutom. V 7. členu je rečeno, da je obema vladama zabranjeno spreminjati meje »osnovnih upravnih edinic« na bivšem Svobodnem ozemlju, če bi se s tem mogel ogroziti »narodni sestav« ali značaj teh krajev.

Kaj ima to opraviti s kolonizacijo? — bi mogel ugovarjati kak nevednež. Saj občinanam, kamor se naseljujejo laški begunci, nihče ne spreminja obstoječih meja! Meje ostanejo take, kakor so bile.

Tako lahko sodijo samo ljudje, ki ne znajo misliti ali so sovražniki Slovencev.

Čemu je bil sprejet 7. člen posebnega statuta? Očitno zato, da bi se ne spreminjal »narodni sestav« krajev, kjer iz davnine živijo manjšine. To je bil izključni namen podpisanega sporazuma. Niti s spremembami upravnih mej se ne sme to zgoditi.

Če bi kdo skušal predrugačiti narodni značaj krajev na kateri DRUGI NAČIN, bi ravnano tako kršil posebni statut. Še prav posebno, ako bi začel bivališča manjšin kar načrtno naseljevati in narodno izpodkopavati, kakor delajo italijanski nacionalisti na našem ozemlju. Tako početje je še neprimereno hujše kot golo spreminjanje upravnih meja.

OGROŽEN SPORAZUM MED SOSEDOMA

Gre torej za naravnost kričeč primer kršitve posebnega statuta, ki spada kot prvi pred mešano italijansko-jugoslovansko komisijo, ustanovljeno ravno z namenom, da se vestno in pošteno izvaja besedilo ter spoštuje duh sporazuma od 5. oktobra.

Politika poseljevanja slovenske zemlje, ki vzbuja toliko ogorčenja ne samo med tukajšnjim našim ljudstvom, temveč tudi med Slovenci in jugoslovanskimi narodi onkraj državne meje in v inozemstvu, je zadeva, o kateri bo mešana komisija morala čimprej razpravljati.

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

VELIKI GOVOR

Pred nabito polnim parlamentom je imel stari Churchill zelo pomemben govor. Atomsko orožje, je dejal, je povzročilo v modernem vojskovanju pravcato revolucijo. Udaril je s pestjo na leseno škatlo, v kateri so bili poleg njega shranjeni uradni spisi, in vzkliknil: Morda še manjša množina plutonija, kakor ga gre v to škatlo, bi zadostovala, da se kaka velesila polasti gospostva nad svetom, če bi bila ona sama njegova lastnica.

Atomsko silo ima pa sedaj več držav. Popolna premoč je danes v rokah Amerike. Ona je edina, ki bi lahko začela napadalno vojno z vodikovimi bombami. Sovjetska zveza prihodnjih 3 do 4 let ne more tvegati take vojne. Zato je v tem času svetovni spopad nemogoč.

Na tem gradi Velika Britanija vso svojo zunanjo politiko: izkoristiti hoče čas, da se temeljito oskrbi z vodikovim orožjem. To mora že zaradi tega storiti, da ne bo v večni odvisnosti od Amerike. Dovolj vodikovih bomb nujno potrebuje zato, da bi si nihče ne upal nekaznovano napasti Velike Britanije in da Angleži lahko udarijo na tiste vojaške točke, ki bi se jim videle v bodoči vojni najbolj važne. Brez vodikovih bomb bi Anglija ne imela v svetu političnega vpliva in ugleda.

V navadnem orožju imajo pa Rusi velike nadvlado nad zapadom. Sovjetska vojaška premoč navdaja zapadnjake s tolikim preplahom, da so pozabili na vsa nasprotja, ki jih je bil med njimi ustvaril Hitler. Bodočnost sveta je temna.

Mi smo stari in nas kmalu več ne bo; toda kaj čaka nedolžne otroke, ki se danes veselo igrajo?

Edina rešitev bi bila v splošni razorožitvi, vendar je ta zelo težko izvedljiva, ker Sovjetska zveza ne pripušča pravega nadzorstva nad svojim orožjem.

Pride pa morda dan — je zaključil Churchill — ko bosta med ljudmi vendarle zavladala čut za pravičnost in medsebojna ljubezen, tako da bodo nova pokolenja pustila za seboj strašno dobo, v kateri smo mi prišli živeti.

ADENAUER V TEŽAVAH

Nemška poslanska zbornica je odobrila z veliko večino pariške sporazume. Vladni poslanci so stali čvrsto za Adenauerjem, ko je šlo za to, ali naj vstopi Nemčija v Zahodnoevropsko zvezo in se spet oboroži, postane neodvisna in se priključi Atlantskemu sporazumu.

Težave so nastale le, ko je bilo treba izglasovati sporazum o Posarju. Ta dežela je namreč čisto nemška, a jo drže zasedeno Francozi. Po sporazumu naj bi prišla pod mednarodno oblast in dobila angleškega guvernerja. Temu se duša vsakega Nemca upira: čemu pod mednarodno upravo, če so njeni prebivalci pristni Nemci? Saar je sestavni del Nemčije.

Tako se je zgodilo, da je v parlamentu dobil ta predlog le 60 glasov večine. To bi ne bila še nobena nesreča, toda na tem važnem vprašanju so se razcepili člani vladne večine. Eni so glasovali za, drugi proti. Liberal-

ni podkancler Bluecher je potegnil z Adenauerjem, a je nato kljub temu odstopil, ker so ostali liberalni ministri glasovali zoper in je nastal tako med liberalci razpor.

Tako je Adenauerjeva vlada kljub zmagi prišla v krizo. Ni še znano, kaj bo mož naredil. V parlamentu ima vsekakor precejšnjo večino in ga nihče ne more strmoglaviti.

BALKANSKA SKUPŠČINA

V Ankari, prestolnici Turčije, so se sestali zunanji ministri Grčije, Turčije in Jugoslavije, da bi ustanovili skupno balkansko zbornico, v katero naj bi poslala vsaka dežela približno 20 ljudskih zastopnikov.

To je novost v mednarodni politiki. Iz treh parlamentov bi nastala neka višja posvetovalna skupščina, ki bi razpravljala o skupnih zadevah vseh treh držav. Ustanova bi s časom utegnila koristiti tudi naši manjšini.

TURČIJA IN IRAK

Turčija in arabska država Irak sta podpisali pogodbo o medsebojni vojaški pomoči. Njuna parlamenta sta sporazum o zavezništvu takoj odobrila.

Nič niso pomagali niti protesti Egipta niti drugih arabskih dežel. Vpliv Amerike je bil močnejši, saj ga ima dovolj »pod palcem«.

Na Bližnjem Vzhodu nastaja nova zveza držav: Turčija, Irak in Pakistan. Vmes je še Iran ali Perzija, ki jo Amerika sedaj tudi skuša povleči na svojo stran.

TRŽAŠKA BURJA

Vsi smo mislili, da je zima že za nami. Računi brez krčmarja! V ponedeljek in torek nas je burja pošteno prepihala. Bila je to pot še bolj nevarna, ker so bile mnoge ulice pokrite z ledom. Marsikoga je spravila na tla in mu zrahljala kosti. Vse osebje Rdečega križa je bilo mobilizirano in imelo dela čez glavo. Neprestano so morali voziti v bolnico ranjene osebe: nekaj zlomljenih kosti in nepregledna vrsta lažjih poškodb. Največ je bilo padcev, nekateri pa so dobili tudi kako opeko ali okno v glavo. Hvala Bogu, hujših primerov ni bilo!

VENDAR NOVA VLADA

Francija je končno našla svojo vlado. Stavil jo je sošolec Mendès-Francea Edgar Faure, ki je član iste stranke. Podpirali ga bodo zastopniki iz vseh strank, razen komunistov in socialistov.

Novi ministrski predsednik ima 47 let in je zanimiv človek. Bil je že minister financ, a obenem piše detektivske romane in govori ruski. Ima nabrušen jezik, saj je po poklicu odvetnik.

Za cilj si je postavil, da odobri pariške sporazume, pomiri francosko severno Afriko in izvede gospodarske in socialne preobnove v državi. Približno isto, kar je hotel Mendès-France.

Edgar Faure je bil že nekoč ministrski predsednik, vendar je njegova vlada trajala le 43 dni. Morda bo imel to pot več sreče.

PIJ XII.

1. marca je papež Pij XII. dopolnil 79. leto starosti. Istočasno praznuje 16. obletnico

papeževanja. Vatikanski uradi so bili ta dan zaprti.

STRAŠNO ODKRITJE

je uničilo življeje mladima zakoncema v Angliji. Tri leta sta bila poročena in imela že dva otroke, ko sta slučajno odkrila, da sta brat in sestra.

Po materini smrti sta prišla v različne družine in se zgubila, tako da se nista več poznala. Zla usoda je hotela, da je med milijoni mož spoznala in vzljubila ravno svojega brata.

TO JE DENARJA!

Po zadnjih številkah »Italijanske banke«, ki ima edina pravico tiskati in kovati denar, je krožilo konec januarja 54 milijard 7 milijonov bankovcev in 8 milijard in 4 milijone kovancev. Vseh plačilnih sredstev z vrednostnimi papirji vred je v obtoku okoli 1444 milijard. Če bi denarja še tiskali, bi njegova vrednost padla.

OSLEPUJOČA SVETLOBA

V Ameriki nadaljujejo poizkuse z atomskimi bombami. V torek so eno razstrelili v Nevadi. Bomba je imela sile za nekaj tisoč ton razstreliva. Pri eksploziji je nastala svetloba, ki so jo videli celo v 400 km oddaljenem Los Angelesu.

MRTVE PRIČE

Leta 79 po Kristusu je Vezuv z lavo in pepelom zasul cvetoča rimska mesta ob svojem vznožju. Pred sto leti so začeli temeljito izkopavati Pompeje. Našli so pod pepelom popolnoma ohranjena trupla, tako kot jih je dohitela smrt. Te dni je prof. Mauri začel spet iskati v zasutem mestu in našel spet devet trupel Pompejancev. Tam so ležala nedotaknjena 1856 let.

KAR ČEZ OCEANE

Vrhovni general letalstva v Ameriki je javno povedal, da so izumili posebni bombni zrakoplov »Snark«. Leti in meče bombe na brezbrambne ljudi kar samo, ker ga vodijo inženirji, skriti v daljnih bunkerjih. Še hujše orožje je bomba »Atlas«, ki bo v nekaj minutah preletela oceane in zadela v cilj. Včasih so se otroci lučali čez potok, h letu se bomo lahko morili kar čez morja.

LEPI MASKI

Inozemski novinarji v Rimu so priredili pustni ples. Vsi so posebno občudovali dve elegantni plesalki. Opolnoči sta se srečali in si sneli krinki. Ena je bila ameriška poslanka Luce, druga filmska igralka Lollobrigida-Skofičeva. Duhovit časnikar je pripomnil: »Našemljani dolarji — našemljena lepota.«

OČAK FURLANIJE

Prejšnji teden je umrl v Fiumicellu najstarejši mož v deželi, Matija Maiolini, ki je učakal 102 leti in en mesec. Ob obletnici je bilo zbranih krog njega kar 165 otrok in vnukov. Trdo je delal kot polovinar, a zjutraj in zvečer rad popil silce žganja in čez dan več kozarčkov vina; tudi pipe ni nikdar opustil. Delo mu je daljšalo življenje.

ČUDNO PRVENSTVO

Med razna italijanska prvenstva spada ono o šolskih počitnicah. V Avstriji imajo učenci 85 prostih dni na leto, na Holandskem 93, v Angliji 94, v Kanadi 102, v Nemčiji 114, v Ameriki 116, na Danskem 130, v Italiji pa kar 192!

Kdo naj se potem čudi slabim učnim uspehom otrok!

NOVICE

NAJBOLJ ZAHRTEN ZLOČIN

Pokojni Janez Ev. Krek je na nekem tečaju zastavil udeležencem vprašanje: »Kdo zagreši največji zahrbtni zločin v človeški družbi?« Po dolgem molku je s povzdignjenim glasom sam odgovoril: »Skopuh in ovaduh. Vsi tatovi, vlomilci in roparji skupaj niso zagrešili toliko krivde nad človeškim imetjem in življenjem kakor skopuhi in ovaduhi. Teh poslednjih je pa več in so nevarnejši od prvih. Zato se nam je treba najprej in najbolj boriti zoper ovaduhe. Saj so posledice ovaduštva neizmerne. Ovaduštvo je največja tortura človeške družbe: mučence vidiš, mučiteljev ne vidiš; rano čutiš, meča ne vidiš, obsodbo slišiš, pravega vzroka ne najdeš.«

PREBRISAN ODVETNIK

V ameriškem mestu Los Angelesu je pretekli teden neki gost tožil lastnico restavracije, ker je našel v sladoledu koščke stekla. Trdil je, da si je pokvaril želodec, in zahteval okoli 51 tisoč dolarjev odškodnine ali več ko 33 milijonov lir.

Odvetnik je pa znal gostilničarko dobro braniti: med rezine torte je nasul steklene drobce in vse skupaj pred sodniki pojedel. Ti so ugotovili, da mu ni škodilo in pretirano odškodnino odbili.

SLAVEN HOTEL

Vsak, kdor je bil v Ljubljani, pozna hotel Union. Ko so ga točno pred pol stoletjem ustanovili, je bil največji hotel na Balkanu. Še danes ima velik obrat. Lani je v njem prespalo 50.000 tujcev.

Ima tudi zanimivo preteklost. Kolikokrat je v njem govoril dr. Janez Ev. Krek, ki spada med njegove ustanovitelje! Ravnatelj se pa tudi spominja, kako je prišel v Union fašistovski maršal Balbo in naročil kar 2 para kranjskih klobas s kislim zeljem.

Za obletnico pripravljajo veliko kuharsko razstavo.

ZGOVORNE ŠTEVILKE

Goriška trgovska zbornica je objavila statistiko neplačanih menic za mesec december. Zapadlo jih je v mali goriški deželi kar za 22 milijonov. To ni ravno podoba gospodarske blaginje.

ŽALOSTNA SMRT

Pretekli teden je umrl v Gorici znani čevljar na Kornu Ivan Cotič. Stal je doma ob ograji terase, kar se mu je zavrtilo in je strmoglavil deset metrov globoko na tlak. Zlomil si je hrbtenico in po štirih dneh je izdihnil. Bil je nadvse dobra duša.

Krivica, ki napolnjuje z ogorčenjem ves naš narod

Nadaljevanje s 1. strani

Ponavljamo, da nimamo nič proti beguncem. Zanje je treba poskrbeti in jih kje nastaniti. Toda naselijo naj jih na italijanskem in ne na slovenskem narodnem ozemlju. Saj je italijanska zemlja rodovitnejša od skalovitega Krasa in velika dovolj, da se lahko na njej naseli nekaj tisoč italijanskih družin. Čemu jih ženejo za vsako ceno med naše kamenje?

Jasno, da iz zgolj političnih vzrokov. Iz-

GORIŠKI ŠAHISTI

Zanimanje za šah v Gorici narašča. V nedeljo so bili odlikovani zmagovalci Goriškega šahovskega kluba. Med njimi so tudi Slovenci: Šuligoj, Slavko Bednarik in Kusterle. To so mladi dijaki in učitelji, ki jih je predsednik dr. Stecchina še posebej pohvalil.

Tudi dijaško društvo »S. Gregorčič« je priredilo brzoturnir.

ZAKLAD V LETALU

Nesreča belgijskega letala Douglas, ki se je pred štirinajstimi dnevi raztreščilo v alpskih gorah, je še vedno nepojasnjena. Še skrivnostneje je postalo, ko so našli raztresenih po snegu sedem kovinskih škatlic, v katerih so se lesketali najlepši brušeni diamanti. Njih vrednost cenijo na pol milijarde. Čigavi so?

Cesarica beračica

Rudar Jože Kraus in njegova mlada žena Rozalija sta bila lep par v mali vasi na Zgornjem Avstrijskem. Prijetno so jima tekli dnevi, še lepše, ko se je rodila mala Eva z očki kot plavice, z lasmi kot pšeničen klas in z ljubkimi jamicami v ličkih. Evica je bila v veselje vsej soseski.

Neko poletje so tam v okolici imeli velike vojaške vaje. Topniški stotnik grof Mainoni je slučajno jezdil mimo Krausovih. Zagleda srčkano dekletce, ki se mu tako priljubi, da prosi starše, naj mu jo dajo za svojo in da jo bo na Dunaju odgojil v odlično damo. Se ve, da starši ne dajo Eve niti za milijone.

Sreča se kmalu obrne. Oče Kraus umre v težki nesreči in zapusti brez sredstev mlado vdovo z dvema otročičema. V obupu se nesrečna Rozalija spomni na tistega častnika in mu piše za pomoč. Ta se res pripelje, postaja je med tem že načelnik v ministertvu, in vzame lepo Evo na Dunaj. Tu jo vzgaja kot plemenito damo. Vsak dan se je bolj razvijala v lepo rožo in razumno gospodičino.

Cesarjeva žena

Prav tista leta je Napoleon osvajal Evropo in pridrl do Dunaja. V cesarski grad Senbrun je poklical na sprejem vse ministre in odličnike prestolnice. Med njimi je bil tudi grof Mainoni z Evo. Komaj cesar stopi v dvorano, mu oči obvisijo na prekrasni Evi. Brž odpravi avdienco. Mainonija povabi, naj pride z Evo na večerjo. Po gostiji se Napoleon razgovarja z njim na samem in ga čez pol ure spusti skozi stranska vrata iz palače. V telovniku je podli Mainoni nosil debel sveženj bankovcev...

Cesar se vrne spet v svečano obednico, kjer je Eva ostala sama. Tudi ona je opazila vtis, ki ga je bila naredila na Napoleona, in si je, brihtna kot je bila, pripravila ves načrt.

On strmi ves zamaknjen v njo. Ona pa spregovori: »Vem, veličanstvo, da trepeče

vsa Evropa pred vami, a jaz ne! Jaz si ne pustim ukazovati. Le preko oltarja sem lahko vaša.«

»Meniš, da te moram vzeti za ženo?«

»Tako je!«

Napoleon ves omamljen od njene lepote in poguma: »Toda, ljubi otrok, kako to meniš? Saj imam vendar ženo.« Eva zmaje z rameni — in zmaga. Še isti večer jo je Napoleon civilno poročil. Rudarjeva hči Eva Kraus je postala — cesarjeva žena.

Kar se je spočetka zdelo ljubezenska šala, je postala globoka resnica. Eva in Napoleon sta se toplo vzljubila. Da bi ne vzbujala pozornosti, se je Eva čez dan oblekla v pažo, ki je cesarju stal vedno ob strani. Ko sta bila sama, je pa v resnici bila Napoleonova soproga. Vpraševal jo je za svet in ničesar ji ni odrekel.

Pa na svetu je vse minljivo. Čez štiri leta se je Napoleonu zahotelo princa cesarske krvi. Zato se je poročil z nadvojvodinjo Marijo Luizo. Eva se je morala umakniti iz njegove bližine. Njeno srce pa je bilo še vedno njegovo.

Pasja grofica

Cesar Napoleon je povzdignil Evo v grofico von Wolfsburg, nakazal ji je veliko letno pokojnino 24.000 goldinarjev ter palače v Parizu in na Dunaju. Za upravitelja njene premoženja pa je postavil malopridnega Mainonija. Zapuščena grofica Eva se je vrgla v vrtnice razkošnega življenja. Njen upravnik je medtem pridno zapravljaval njeno premoženje v hazardnih igrah. Ona je imela posebno veselje zbirati zapuščene pse in mačke, za katere je kupila obširna posestva in nastavila strežaje. Vse to je požrlo debele tisočake. Nje se je prijelo ime »pasja grofica«.

Na svojega moža Napoleona ni pozabila. Ko je l. 1912 prodiral preko zasneženih ruskih planjav, mu je bila zvesto ob strani. Pa je prišel zadnji boj pri Waterloo in konec Napoleona in konec Eve. Vrnila se je na Dunaj, da bi še kaj rešila. Malo ji je ostalo od ogromnega premoženja. Vendar bi lahko še skromno izhajala. A ni znala več. Nazadnje se je preselila v Salzburg. Vedno niže je padala. Od jate psov se ni ločila. Beračila je zanje in zase. Z živalmi je živela, ker so jo ljudje izdali, in žalostno je končala. Nekdanja cesarjeva žena je postala razcapana beračica.

Okrog l. 1860 se je sredi zime ustavil v ozki ulici starega mesta v Solnogradu mrtvaški voz za berače pred razpadlo bajto. Možje vlomijo vrata in na cesti se usuje trop sestradanih psov. V kotu na slami pa najdejo v cape zavito mrtvo staro.

Po vsem mestu se je raznesla novica, da so pokopali »cesarico-beračico«.

Dopisi s Tržaškega

SESLJAN

Zadnje dni se po vasi mnogo govori o novem begunskem naselju, ki naj bi ga zgradili ob desni strani ceste v Nabrežino, na zemljišču, ki ga je prodal ali odstopil neki begunski ustanovi devinski princ Thurn-Taxis. Pravijo, da bodo sezidali najprej 25 hiš in večje poslopje za onemogle starčke. Vsaka hiša bo imela štiri stanovanja, to se pravi, da bodo semkaj naselili 100 družin. Toda to še ni vse. Dobro obveščeni krogi trdijo, da je to le prvi del celokupne gradnje, kajti ustanova namerava zgraditi še drugih 50 hiš, kar pomeni, da bomo v Sesljanu imeli kar 300 družin, torej približno 1200 novih prebivalcev. Če pomislimo, da je danes pri nas okoli 75 hiš s približno enakim številom družin, vidimo, da bomo domačini v doglednem času na svojih tleh v neznatni manjšini. O naši bodočnosti bodo torej odločali tujci!

Ljudje se upravičeno sprašujejo, od česa bodo priseljenci živeli. Od zemlje prav gotovo ne, ker je nimajo. Od industrije? Znano je, da je pri nas ni. Merali se bodo zato voziti v Tržič ali v Trst, kar je združeno z različnimi sitnostmi in znatnimi stroški. Vsekakor bi boljše naredili, če bi stanovanja sezidali v mestu, tam, kjer so na delu. Morda pa mislijo begunce še naprej denarno podpirati! Menimo, da jih bodo v tem primeru imeli vedno več. Neumno bi namreč bilo, če bi se Italijani mučili in trdo živeli v Istri, ko jim tukajšnja oblastva nudijo udobno streho in jim zagotovijo službo. Velika večina beguncev je zapustila svoje domove, ker ne mara za svoj narod boriti, temveč imaraje lagodno, mirno in brezskrbno življenje.

SEJA OBČ. SVETA V NABREŽINI

Pretekli četrtek je občinski svet nadaljeval razpravo o proračunu za leto 1955. Na vrsti so bili dohodki. Ker so oblastva pred časom predlagala, naj se zvišajo nekateri davki, so svetovalci pričeli o tem razpravljati. Davčni strokovnjaki so namreč priporočili naši upravi, naj se obdavčijo predvsem kmetje. Po njihovem bi bilo treba zvišati za 350 odstotkov občinski davek na zemljišča, za 500 odstotkov na zemljiške dohodke ter za 100 odstotkov davek na živino. Svetovalci seveda niso sprejeli predloga, ker bi s tem močno škodovali našemu kmetijstvu in ga celo uničevali, saj bi se zvišal celotni davek za nad 70 odstotkov. Če je kmet doslej plačeval n. pr. 15 tisoč letno, bi moral sedaj plačati 25 tisoč 500 lir. Ravno tako je občinski svet zavrnil županov predlog, naj se občinska davka na zemljišča in zemljiške dohodke zvišata za 100 odstotkov oziroma 160. V tem primeru bi se celotni davki povečali za 30 odstotkov, kar je tudi velikansko breme za naše kmete. Predlog, naj se poviša davek na živino, ni resen, saj je obče znano, da število živine stalno pada in bi novi davki padec še pospešili.

Ker je bilo treba nekaj ukreniti, da se primanjkljaj zmanjša, so svetovalci sklenili naslednje:

SREBRNA POROKA

Danes praznujeta v krogu svoje družine v ulici Sv. Justa št. 3 srebrno poroko Marija in Karel Čok. Slavljencema želijo številni prijatelji in znanci še mnogo let sladkega zakonskega jarma. Tem željam se pridružuje tudi Novi list.

1. posebna komisija bo pregledala družinske davke;

2. trošarina na električni tok se poviša za 8,1 lir na vsako kilovatno uro;

3. trošarina na nekatere predmete (vino je izvzeto) se bo povečala za 25 odstotkov.

S temi popravki je letošnji proračun naslednji: izdatki 77 milijonov 972 tisoč, dohodki 40 milijonov 976 tisoč, primanjkljaj 36 milijonov 996 tisoč. V izdatkih je všteti tistih 7 milijonov, ki jih oblastva niso krila.

Na seji so odobrili potrebno vsoto denarja za električno napeljavo v štivanski cerkvi. Naj omenimo, da je ta cerkev menda edina na Tržaškem, ki nima električne luči. Zato je bil skrajni čas, da je občina zanjo poskrbela.

Z NAŠEGA PODEŽELJA

Znano je, da so zavezniške vojaške edince imele ves čas svojega bivanja v naših krajih rekvirirane znatne površine zemlje, bodisi občinske, bodisi zasebne. Posestniki so pred meseci dobili pisma, v katerih jih ZVU obvešča, da rekvizicija preneha z 28. oktobrom preteklega leta in da od tega dne ne bodo dobili več nobene odškodnine. Obenem so jih pozvali, naj prijavijo škodo za vso dobo rekvizicije. Kakor slišimo, so prizadeti že zdavnaj škodo ocenili in jo prijavili, vendar do sedaj nam ni znano, da bi kdo dobil izplačilo.

Mislimo sicer, da bodo Amerikanci in Angleži svoje račune poravnali, vendar moramo tu pribiti, da se vsa zadeva predolgo vleče. Kajti ne samo da so polja razdejana, ampak so kmetje sedaj prikrajšani tudi redne odškodnine, ki so jo prej prejimali. In ne le to! Italijanska vojska je med tem ča-

som zasedla marsikatero parcelo, ki so jo imeli prej zavezniki, ne da bi se prej pogodila z lastnikom za odškodnino. Ljudje se sprašujejo, kako je vse to mogoče. Saj je po 8. oktobru prenehala doba vojaške zasedbe in je bila vzpostavljena civilna uprava. Mnenja smo, da bi morala oblastva rekvirirana zemljišča zapustiti in se nastaniti v številnih vojašnicah našega ozemlja. Da se odpravi to stanje, ki povzroča našim kmetom znatno škodo, ni dovolj, da nekaj ukrenejo posamezniki, temveč je potreben skupen nastop vseh poljedelcev. Kmetijskemu nadzorništvu priporočamo zadevo v razmišljanje.

NABREŽINA

V torek je bila naša vas kot izumrla. Na cesti skoraj nisi videl človeka. Le kdor je imel nujen opravek, se je ojunčil in stopil iz hiše. Vse ceste so bile pokrite z ledeno skorjo. Močna burja je bila zelo nevarna in je marsikoga spodnesla.

Najhuje je bilo na trgu pred šolo, ki je ostala ta dan zaprta. Trg je bil podoben drsališču. Posebno srečo si moral imeti, da si prišel čezenj, vsaj po dveh! Nekateri profesorji, ki so se pripeljali iz Trsta z avtobusom, so žalostni gledali šolsko poslopje, ne da bi se mu mogli približati. Stopili so nekaj korakov po ledu in že so bili na tleh ali pa so v zadnjem hipu objeli kako drevo. Eden izmed njih je ostal v takem položaju celih 10 minut. Ker ni bilo nobene nesreče, so se mnogi do solz nasmejali slikovitim prizorom. Šele popoldne se je začel led tajati in Nabrežina je spet oživila.

MASA ZADUSNICA

Kakor običajno bo tudi letos 11. marca ob 7.30 masa zadusnica za slovenskega pesnika in javnega delavca dr. Stanka Vuka in njegovo ženo Daná roj. Tomažič v cerkvi Madonna delle Grazie v ulici Rossetti.

Kontovelci Messaggeru

Messaggero Veneto se je pretekli torek ponovno skasljajal. Povod je našel v pisanju slovenskih listov, ki so vsi brez izjeme označili gradnjo hiš za begunce na Kontovelu in Proseku za očitno kolonizacijo slovenskega ozemlja. List pravzaprav ni ovrzel naših trditev, temveč stavlil neki predlog, s katerim misli, da nas je za vselej ugnal v kozji rog. Pravi namreč, da smo Slovenci zaradi nekaj novih hiš na podeželju zagnali hrup, kakor da bi nam odirali kožo, medtem ko bi Italijani morali mirno gledati in prenašati, kako se slovenske trgovine na vse strani množijo v samem središču mesta.

»Ali ni to kolonizacija?« se sprašuje list.

»Naši begunci,« nadaljuje pisec, »bi rade volje zamenjali svoje hiše na podeželju s slovenskimi trgovinami in hišami v mestu.«

Govoriti o kolonizaciji Trsta, se pravi govoriti o kolonizaciji lune, dragi Messaggero! Neizpodbitna resnica je namreč, da se zgodovinski italijanski del Trsta omejuje le na grič Sv. Justa in staro mesto, ki so ga obdajale visoke zidine. En meter naprej je bival skozi dolga stoletja čist in nepotvorjen slovenski življenjski prostor, kakor priznavajo sami italijanski pisatelji. Brž ko začnemo torej govoriti o današnjem trgu Unità ali bivšem Velikem trgu, naletimo na zemljo, katero so skozi stoletja obdelovali naši mandrijarji iz Sv. Ivana, Rojana, Barkovelj, s Kontovela

itd. Potem ko so Italijani vso to zemljo kolonizirali in si zgradili na njej razkošna poslopja, si danes nekateri izmed njih upajo trditi, da naši ljudje nimajo pravice odpreti ene same trgovine na zemlji, ki je bila vzeta njih očetom!

Taka je zgodovinska resnica in »veleumie pri Messaggeru se lahko o tem prepričajo, če vzamejo v roke stare zemljiške knjige.

Mi sprejmiemo njihov predlog! Naj si le obdržijo Sv. Just in staro mesto z vsemi njegovimi smrdljivimi in preperelemi ulicami. Vse ostalo naj izročijo nam!

Toda o tem dovolj! Poudariti hočemo neko drugo misel, ki se nam vidi važna. Zdi se nam, da pod krinko obrambe ogroženega italijanstva zasleduje list povsem druge cilje. Slovenci so bili še pred 50 leti podložniški narod malih kmetov in ročnih delavcev z nerazvitim narodnim čutom, ljudje, ki jih je laška gospoda izkoriščala ter jim ukazovala. Danes je položaj drugačen. Naši ljudje se zavedajo, da imajo tudi sami pravico do boljših služb in boljšega življenja. Naravno je, da gre to v škodo bivšim mogotcem, katerih glasilo je Messaggero Veneto. Oni bi radi, da bi nam jemali po mili volji zemljo, nas od vsepovsod izrinili, mi da bi pa lepo molčali kakor nekoč in bili še zadovoljni. Taki časi so za vedno minuli. Naše zemlje si ne damo več jemati brez odpora.

— Dopisi iz Goriške —

GORIŠKI PUST

Na pustni torek je bilo krasno vreme. Iz Goriške se je vil pustni sprevod na Travnik in Korzo. V njem je bilo 20 voz z raznimi živimi slikami in obilno število pustnih šem, otrok in odraslih. V posebnem vozu se je dostojanstveno vozila »bela gospa«. Obdajali so jo vitezi v lepih srednjeveških oblekah. Sprevod je vzbudil v gledalcih pravcato navdušenje. Prirediteljem je treba čestitati, čeprav smo v nekem prejšnjem poročilu rekli, da bi se ogromne vsote, ki jih je pust požrl, bolj uporabile za lajšanje velike socialne bede.

DRZNA TATVINA V GORICI

Na pustni torek okoli polnoči so drzni in izkušeni tatovi izrabili splošno veselje meščanstva in oropali urarno g. Ricciottija Sarvagnannija na korzu. Odnesli so veliko zlatih ur, prstanov in dragih kamnov v vrednosti 8 milijonov lir. Listi poročajo, da sta bila v Milanu aretirana tička Sergij Bassi in Aldo de Luca, ki ju spravljajo v zvezo s to tatvino kakor tudi z dvema ropoma v videmskih urarnah. Aldo de Luca si je medtem spremenil ime in postal Petrini. Pod tem imenom ga je policija zasačila na oddihu pri nevesti. Goriška policija pa o vsem dogodku modro molči.

PICCOLOV POPRAVEK

Svoj čas smo poročali, kako nedostojno se je 19. novembra obregnil Il Piccolo ob čast barona Codellija. Že tedaj smo rekli, da bo moral žolčni tržaški dnevnik članek preklicati, če noče sprejeti nase zaslužene obsodbe. To je list res storil v nedeljski številki.

Tožba je za nekatere časnikarje edino sredstvo, s katerim jih je mogoče naučiti resničnosti in dostojnosti.

Žal se prizanesljivi oškodovanci tega sredstva prereditko poslužujejo.

IZ ŠTEVERJANA

Kmetijski tečaj, ki smo ga najavili v predzadnji številki, se je pričel v ponedeljek 21. februarja ob 9. uri. Ker pa je po čudoviti nedeljski noči, ki je pobelila vse vrhove krog in krog Gorice, nastalo prelepo vreme, se je prvi dan udeležilo tečaja le pičlo število fantov. Zato svetujemo kmetijskemu nadzorništvu, naj prireja podobne tečaje v pozni jeseni, ko imajo poljedelci najmanj nujnega dela. Potrebno je tudi, da so tečaji le v večernih urah, ker čez dan imajo kmetje v vseh letnih časih veliko dela.

O tem so se prepričali tudi voditelji našega tečaja, ki je bil od predpretekle srede dalje v večernih urah od 6. in pol do 9. in pol. Število udeležencev se je takoj dvignilo za 15, tako da jih je bilo v soboto kar 30. Predaval je znani kmetijski strokovnjak dr. Verbi. Govoril je lepo in jasno, toda žal le v italijanščini, ki je naši fantje dovolj ne obvladajo, da bi mogli žeti polni uspeh. Govore je sicer prevajal g. Perin, oskrbnik dvornega posestva, a prevodi so vedno manj učinkoviti kot izvirna beseda.

V soboto je obiskal tečaj tudi nadzornik dr. Marzano. Pohvalil je udeležence zaradi vestnega sodelovanja in jim obljubil, da bodo po tečaju priredili tudi poučni izlet. Drugi del tečaja v tem tednu je bil le praktične narave.

Tečaj o obrezovanju

Poleg izobraževalnega in praktičnega je bil tudi tečaj o obrezovanju trt ter sadnega drevja. Vodil ga je z veliko požrtvovalnostjo g. Perin. Obiskal je Gradiškuto, Jazbine, Uklance, Aščeve, Ščedno, Oslavje, kjer je povsod učil, kako naj se obrezujejo trte in zlasti breskve. Na tem področju je pravi strokovnjak. Od pravilnega obrezovanja je odvisen v veliki meri pridelek vina in sadja.

Udeleženec tečaja

IZ DOBERDOBA

Končno se je izpolnila želja občinarjev, zlasti pa naših malčkov ter njihovih mater. Orožniki so zapustili občinsko hišo in se naselili v svoji novi kasarni. Tako bo v občinskem poslopju zopet dobil prostore otroški vrtec. Malčki bodo imeli v njem prijeten dom in njihove matere se bodo laže posvetile delu za družine. Vedele bodo, da so otroci pod dobrim varstvom vrtnarice.

Vsa vas živi še vedno pod globokim vtisom, ki so ga povzročili neprijetni dogodki z našimi fanti v Trziču. Najbolj nas boli, da se ne gane nobena oblast, ki bi dala fantom zadoščenje za nezaslišane žalitve. Saj so jih žalili ljudje, ki bi morali biti hvaležni za gostoljubje v našem okraju. Splošno je znano, da se krivice, ki se delajo državljanom zaradi tega, ker so druge krvi in narodnosti, bolj občutijo kot zgolj osebne. To velja še toliko bolj tedaj, ko izvršujejo svo-

jo največjo državljsko dolžnost. Zato smo vsi hvaležni deželnemu poslancu g. Bratužu, da se je tako moško postavil za čast slovenskih fantov v pismu prefektu De Zerbiju. Prav je tudi, da deželni poslanec zahteva primerno kaznovanje krivcev! Vsako državo cenijo zlasti po tem, kako ščiti pravice in dostojanstvo državljanov, ki niso iste narodnosti kot večina.

Naj še omenimo, da bodo pri nas 13. marca volitve odbora za kmetijsko vzajemno blagajno.

ŠTMAVER

Vso slovensko javnost živo zanima umetniško delovanje našega pianista g. Gabrijele Devetaka. Naš rojak bo v mesecu marcu imel kar tri koncerte. Prvi bo 8. marca v Padovi v prostorih šole Scalcerle v ulici Sv. Mihaela št. 8, drugi bo 9. marca ob 19.15 uri v Vicenzi v prostorih »Piccolo Ateneo Zanelliano« na trgu Sv. Lovrenca.

Dne 25. marca pa bo naš umetnik igral na klavirju dunajskega radia Rotweissrot (rdeč-bel-rdeč).

IZ RONK

Goriški urad za delo je odredil, da se doba našega delovišča podaljša za tri mesece. Zato opozarjamo brezposelne, naj zaprosijo za delo ne glede na to, če so že bili zaposleni na dosedanem delovišču. Prošnje naj vložijo pri uradu za namestitev v Ronkah.

Volitve za ustanovitev vzajemne blagajne neposrednih kmetovalcev v Ronkah bodo 14. marca. Odbor naše blagajne bo imel 15 članov.

V drugih občinah okraja pa bodo volitve 12., 13. in 14. marca. Za volišča bodo posestniki pravočasno zvedeli.

Razprava o pokrajinski samoupravi

Odkar je senator Sturzo predlagal, naj se ustanovi nova pokrajina (regione) Furlanija-Julijska krajina, se je politično zanimanje osredotočilo okoli tega vprašanja. O ustanovitvi nove samoupravne enote govorijo in pišejo politični zastopniki in časnikarji, razpravljajo in sklepajo o njej politične in gospodarske organizacije ter zlasti še politično-upravna zastopstva. Med drugimi je o pokrajinski samoupravi napisal trezne članke poslanec Baresi, oglasil se je tudi znani odvetnik Blessi, ki nima prijazne besede za Slovence.

Tudi mestni svet je na zadnji seji razpravljal o pokrajinski samoupravi. Monarhisti in misovci so bili predlagali, naj občinski svet zahteva, da se sklep senata preklicuje. Eni in drugi so odločni nasprotniki avtonomije, zlasti pa tiste s posebnim statutom, ki jo je izglasoval senat in ki jo za goriško, videmsko in tržaško deželo predvideva tudi ustava. Župan Bernardis je izjavil, da občinski svet ne bo o tej stvari razpravljal in sklepal, ker bo drugi dan seja goriškega deželnega sveta.

Seja občinskega deželnega sveta

Preteklo soboto so zborovali goriški deželni poslanci. Seje so se udeležili tudi občinski svetovalci.

Stvarno in dolgo poročilo ter zgodovinski pregled o celotnem vprašanju je podal predsednik deželnega sveta dr. Culot. V prvi vrsti je obrazložil delokrog in zakonodajno moč navadne samouprave ter one s posebnim statutom. Omenil je tudi koristna iz-

kustva, ki so jih pridobile vse pokrajine s posebnim statutom v južnem Tirolu, v Dolini Aoste, v Sardiniji in na Siciliji. Poudaril je predvsem finančno prednost, ki jo uživa pokrajinska samouprava s posebnim statutom. Dr. Culot je za to, da se ustanovi nova pokrajina s posebnim statutom. Vsebinsko svojega poročila je končno povzel v petih točkah:

1. Če bodo pokrajine ustanovljene povsod po Italiji, se bo ustanovila tudi naša.
2. Vključitev Trsta v našo pokrajino je brezpogojna potreba.
3. Ustanovi naj se pokrajina s posebnim statutom, ker se le na ta način lahko okrepijo tudi dežele.
5. Ustanovi naj se poleg Trsta, Gorice, Vidma še posebna dežela Pordenone.
5. V zakon naj se vnese še prehodna določba, po kateri je treba sklicati deželne svete 30 dni po ustanovitvi tržaškega deželnega sveta.

V poročilu je predsednik odločno zahteval, naj se goriški deželi vrne okraj Červinjan in občini Chiopris ter Visco. Prav tako naj ostane v goriški deželi tudi Trzič.

Nato je o pokrajinski samoupravi govoril komunistični svetovalec Poletto; za njim je povzel besedo naš poslanec g. Bratuž, ki je poudaril ogromne koristi samouprave. Kakšnega pomena je pravilno izvedena samouprava, nam pričata zlasti Švica pa tudi Amerika, ki sta zaradi tega med sorazmerno najmočnejšimi državami. V okviru pokrajinske samouprave je treba zaščititi v posebnem statutu narodne in kulturne pravice Slovencev.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

ŠEMPETER SLOVENOV

Nadiška dolina in vsa Beneška Slovenija bi lahko črpali mnogo več dohodkov iz zemlje, če bi se sadjereja bolj načrtno ko doslej negovala. Saj je naša zemlja zanjo zelo prikladna. A do danes niso poklicani ljudje nič ali pa bore malo za to storili.

Upamo pa, da se bo odslej naša sadjereja znatno dvignila, ker so pred kratkim ustanovili v Nadiški dolini najprej poseben odbor. Predsednik je čedadski župan senator Pelizzo. Ustanovila se je tudi zveza sadjarjev, v katero je pristopilo več naših občin. Zveza ima sedež v Čedadu. Bojimo pa se, da s to organizacijo ne bo prida, ker je njen predsednik neki častnik, o katerem ne vemo, koliko se razume na sadjarstvo. Sumimo, da zasleduje zveza bolj politične kot resnične gospodarske koristi. Sicer pa bomo v kratkem spoznali, kam pes tačka moli.

V preteklem tednu, 24. februarja, smo pokopali 70-letno gospo Marijo Koren ob veliki udeležbi ljudstva. Pokojnica naj v miru počiva, preostalim sorodnikom naše sožalje.

ŽABNICE

Končno je sneg pokrtil tudi našo dolino. V vasi ga je padlo nad 40 cm, na Sv. Višarjah pa ga je skoro dva metra.

Potem ko smo skoraj obupali nad blagodejnim pršičem in že želeli bližnje pomladi, se je sedaj šele pričelo pravo zimsko življenje. Večji del vaščanov je zaposlenih s čiš-

čenjem snega pri železnici. Sneg je omogočil tudi vožnjo lesa iz gozdov in v delo so stopile tudi do zdaj brezposelne smučiči in sani. Naša dolina je zaživela z novim turističnim prometom, kolikor je sploh mogoče v tej pozni zimi. Saj se opravičeno bojimo, da potegne zopet jug, ki nam lahko čez noč odpihne beli plašč. Sedaj pa sneži kar naprej in kaže, da bo še huda zima. Vsekakor bomo videli, kaj nam še zagode muhaste vreme.

TRBIŽ

Tudi pri nas je kakor drugod v Kanalski dolini kristalno čist pršič pobelil hrib in

dol. Z njim je oživela vsa priroda in šele sedaj občutimo lepoto zime. Sneg je privabil v naš smučarski svet mnoge smučarje s Tržaške, iz Goriške in Furlanije. V nedeljo je bila prva večja smučarska tekma, ki jo je priredilo goriško planinsko združenje. Udeležili so se je smučarski klubi iz Trsta, Gorice in Tolmezza. Ta dan so počastili spomin dveh bratov Collinelli, ki sta padla v Rusiji.

Svečanemu začetku tekme je prisostvovala mati pokojnikov. Prisotni so bili tudi goriški prefekt, predsednik deželne sveta dr. Culot in župan Bernardis. V teku na 15 km dolgi progi je zmagal tržaški klub XXX. Oktobra in dobil pokal.

Druga smučarska tekma je bila na Kuku nad Ukvanško planino.

Spomini iz starega Trsta

Leto 1816 je Njegovo Veličanstvo samo hotelo videti zveste podanike. Pripeljalo se je v spremstvu vsemogočnega ministra Metternicha po nabrežinski cesti. Onkraj Nabrežine so hitro postavili tista dva miljnika z dvoglavim orlom na vsako stran ceste, ki še danes stojita, a brez ptiča na vrhu. Cesarški spreved je krenil na Opčine in odtod peš v mesto. Franc se je s spremstvom nastanil v vladni palači, kjer so vse sobane preuredili v slogu v dunajskega dvorca. Druhih posebnih slovesnosti in škode to pot ni bilo, ker je malo prej umrla cesarica.

Pač pa je že leta 1816 izšel odlok, ki je odpravil Ilirijo in ustanovil »C. kr. Primorje« do Judrija. Minister Metternich je po absolutističnem vzorcu hotel vse ponemčiti in centralizirati. Samostojnost Trsta mu ni prav dišala.

To se je poznalo posebno v cerkvenih razmerah. Že od smrti Ignaca Buseta 1804 dalje ni bil več imenovan škof. Zda so pa škofijo kratkomalo ukinili in jo l. 1816 združili z Gorico. Le stolni kapitelj so obnovili. Škofijo so šele leta 1821 na novo postavili.

Se razume, da je bilo ljudstvo v takih razmerah versko zelo zanemarjeno. Po vaseh je manjkalo dobrih duhovnikov, posebno takih, ki bi znali slovensko. Po Istri so pastirali tako imenovani glagoljaši. To so bili prej sluge na dvoru kakega škofa in so se le za silo naučili brati mašo. Nato so jih posvetili in poslali na faro. Po tržaškem Krašu je bilo precej italijanskih duhovnikov. Ti še svojih faranov niso poznali, še manj njih jezik. Tako se je pripetilo v Povirju, da je imel tak župnik nedeljsko oznanilo. Za vrati na prižnici je po navadi stal mežnar, ki je župniku prišepetaval, če se mu je zataknilo. »Jutri ga bo sveti... ga bo sveti...« in pridigar se praska, ker se ne more spomniti imena domačega svetnika. Mežnar mu šepeta že na glas, a oni ne razume. Nazadnje še župnik ujezi in konča: »Ma naj ga bo tista, ku je rekla tista muš.« in pokaže nazaj s palcem na cerkvnika. Po vsej cerkvi seveda krohot. V takih razmerah je tedaj živela tržaška okolica.

POČASI GRE NA BOLJE

Kljub vsemu si je pa Avstrija prizadevala, da bi spet postal Trst pomorsko središče. K temu je nekaj pripomogel drugi cesarski obisk leta 1818. Takrat so obnovili pomorsko

šolo, ki jo je bila ustanovila že Marija Terezija. Cesar Franc, ki je prišel z ženo Karolino, si je ogledoval javne naprave. Najbolj mu je bil všečen zapor in se je izjavil, da je moderno urejen. Nad umazano staro bolnišnico se je pa tako razjezil, da so brž začeli zidati novo, moderno. Njegov obisk je dal tudi povod, da so začeli urejevati cesto in nasade pri Sv. Andreju (Passeggio S. Andrea), za kar so potrošili 8000 gold. Na Savudrijskem rtiču je artilerijski intendant Domek istega leta postavil prvi pomorski svetilnik na plin.

Tudi ladje na parni pogon so se pojavile takrat v Trstu. Večji arzenal je imela le družba Pamphili. Konzul Združenih držav in trgovec John Allen je dal v tem arzenalu zgraditi prvi parnik »Carolina«. Imel je še na obeh bokih velika lopatasta kolesa, na sredi pa ozek in prav visok dimnik, večji kot jambori. Parni stroj je bil prišel iz Glasgowa na Angleškem. To motovilo je 28. nov. 1818 plulo ob splošnem začudenju vseh brez jader po tržaški luki. Tako se je zdelo imenitno, da so kar pesmi zlagali na čast »Carolinic«. Kmalu je začela voziti do Benetk. Deset do štirinajst ur je trajala vožnja. Plačalo pa se je 8 in pol goldinarja za prvi razred in tri manj za drugi. V oglasu za vožnjo se je bralo, da »je na krovu tudi krčmar, ki streže po zmernih cenah«. Tako so upali privabiti bojazljive potnike. Vendar so to bili le prvi začetki tržaških morskih družb. Leta 1836 se je namreč ustanovil tržaški Lloyd z glavnico en milijon goldinarjev. Že naslednje leto je prvi Lloydov parnik plul do Carrigra pod lastno tržaško zastavo: ladijsko sidro na modrem polju. Več kot sto let je torej, odkar tržaški parniki režejo oceane.

MESTO SE VEČA IN LEPŠA

Tam od leta 1818 dalje se je Trst močno povečal. Ko so Francozi zgubili naše kraje, je mesto imelo le nekaj nad 20.000 ljudi. Zda je poskočilo kar na 33.000, leta 1825 so pa našli že 40.500 ljudi. To hitro naraščanje je seveda v zvezi s trgovskim razmahom mesta. Zveze Trsta so se raztegnile celo na Kitajsko. Ladja »Carolina« je vozila tja dol živo srebro iz Idriie. Za pot in povratek je potrebovala ladja kar dve leti. Mesto se je začelo tudi lepšati. L. 1818 so ceste tlakovali, najprej z »balotami«, nekaj let kasneje pa s kamnitimi, a še vedno nepravilnimi kockami. (Nadaljevanje)

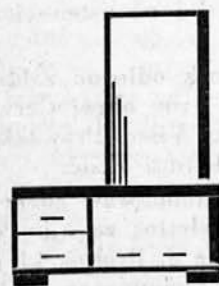
GLASBENA MATICA - TRST

V nedeljo, 6. marca 1955 ob 17. uri,
bo v Avditoriju v Trstu

KONCERT PEVSKEGA ZBORA IZ KOROŠKE

Dirigent: PAVL KERNJAK

Vabila so na razpolago v ulici Roma 15/II
Tel. 31-119 v petek in soboto od 11. do 13. ure
in od 16. do 19. ure ter v nedeljo od 11. do
13. ure in od 15. do 17. ure

TOVARNA

Princič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nov slovenski film: TRI ZGODBE

Pred nekaj dnevi je bila v Ljubljani krstna predstava prvega slovenskega filmskega omnibusa. Delo je dobilo naslov Tri zgodbe, ker ga sestavljajo trije filmi, in sicer Na valovih Mure, Koplji pod brezo in Slovo Andreja Vitužnika. Vse tri zgodbe se naslanjajo na dela slovenskih sodobnih pisateljev ter imajo kot glavni motiv vodo.

Film Na valovih Mure, ki ga je z režiral Igor Pretnar, se opira na novelo Miška Kranjca, film Koplji pod brezo, ki ga je vodil France Kosmač, je prire-

jen po Vorančevi noveli Vodnjak, film Slovo Andreja Vitužnika, ki ga je ustvaril Jane Kavčič, pa zajema snov iz Ingoličeve zgodbe o splavarjih. Prva zgodba se odigrava v Prekmurju, druga na Slovenskem Koroškem, tretja pa na valovih Drave.

Sodeč po prvih izjavah kritikov so vsi trije filmi umetniško in tehnično ugodno presenetili, čeprav je njihova tragična vsebina zapustila v nekaterih mračen vtis. Vse tri zgodbe obravnavajo namreč žalostne motive: prva odsluženega splavarja, drugi dve se pa končata z utopljenko in utopljenecem. Nekateri v zvezi s tem pripominjajo, da gre slovenski film v smeri psihološkega razglabljanja.

Od prikazanih zgodb je oblikovno najbolj dognana Na valovih Mure, po notranji prizadetosti in toplini pa najbolj prepriča in pretrese Koplji pod brezo, medtem ko tretji film Slovo Andreja Vitužnika učinkuje predvsem zaradi prepričljive in dovršene igre starega znanca ljubiteljev slovenskega filma, Staneta Severja, ki nastopa v vlogi starega Vitužnika.

Zagrebska Opera v Londonu

Ob koncu januarja in v začetku februarja sta zagrebska Opera in Balet gostovala v Londonu s številnimi opernimi in baletnimi nastopi. Londonskemu občinstvu so bila vseh zlasti naša domača dela, in sicer Gotovčeva opera Ero z onega sveta, katero smo videli lani v Trstu, Lhotkejev balet Vrag na vasi in Baranovičovo Lectovo srce. Hrvatska opera Ero z onega sveta je pomenila za londonske glasbene kritike prijetno, sveže presenečenje. Označili so jo za narodno, pristno in edinstveno delo ter pohvalili njeno odlično glasbo in orkestracijo ter njene čudovito lepe narodne plesne. Ugledni glasbeni kritik Evan Senior je dejal, da je njena vsebina kot nalašč ustvarjena za operno delo in da jo je užitek gledati. Vse predstave Era z onega sveta je občinstvo nagradilo z burnim ploskanjem.

Poleg Gotovčeve opere sta Londončanom ugajala tudi domača baleta Vrag na vasi in Lectovo srce. Baletni kritiki so se o njiju izražali zelo laskavo. O Lectovem srcu so pisali, da je delo polno življenja, preprostosti in barvitosti, njegova glasba pa vesela in melodična, plesalska skupina odlična. Znani plesni kritik Preston Payson je o zagrebskih plesalcih dejal, da imajo srce in dušo na pravem mestu.

Kulturne vesti

V finski prestolnici Helsinkiju deluje kot dirigent tamkajšnje državne Opere tudi sovenski rojak Leon Funtek, sin našega pesnika Antona Funtka.

Znani slovenski violinist Igor Ozim, ki je nastopil tudi že v Trstu, je imel pred kratkim v Parizu koncert, ki je odlično uspel. Igral je Bachove, Mozartove, Bartokove, Matičičeve, Chopinove in Paganinijeve skladbe. Na zahtevo občinstva je moral dati še dve točki.

Eden najboljših zborov v Slovenskem Primorju je moški pevski zbor Bojan iz Dornberga. Pretekli mesec je nastopil z odlično uspešnim koncertom v Novi Gorici. Zapel je 15 izredno lepih in umetniško obdelanih narodnih pesmi v prireditvi pokojnega skladatelja Marolta. Zbor je svoj čas vodil naš tržaški rojak prof. Zorko Harej, danes nastopa pod vodstvom prof. Matičiča.

Meseca maja bo na Japonskem mednarodna slikarska razstava, na kateri bodo zastopana tudi dela jugoslovanskih slikarjev.

Zveza jugoslovanskih likovnih umetnikov namerna prirediti razstavi jugoslovanskega sodobnega slikarstva v Milanu in v pariški Moderni galeriji, razstavo sodobnega jugoslovanskega kiparstva v Belgiji in na Nizozemskem ter razstavo srednjeveških fresk v Italiji.

Balet beograjskega Narodnega gledališča bo gostoval maja in julija v Italiji na mednarodnem festivalu Florentinski glasbeni maj in v Avstriji na Dunajskih svečanih igrah. V obeh krajih bo nastopil z baletnimi deli, in sicer s Hrističevo Ohridsko legendo, ki smo jo videli lani v Trstu, s Prokofijevim Romeom in Julijo in Baranovičevim Lectovim srcem.

Pretekli teden je umrl v Parizu veliki francoski katoliški pesnik, dramatik in esejist Paul Claudel. Med njegova najboljša dela prištevajo žalostne verzih Zlata glava, Prelom v življenju, Talci, versko igro Marijino oznanjenje in knjigo Spoznavanje Vzhoda. Proti koncu življenja je postal ravnatelj Francoske akademije.

Veseli ritmi

Glasba: Gershwin Slov. besedilo: Z. Ocvirk
MOZ, KI GA LJUBIM
(The man I love — L'uomo che amo)

Prišel bo neki dan
in bo ves moj,
zaljubila se vanj
bom kar takoj.
Nasmeh mu bo igral,
ko prvič bo poljub mi dal.
Bo velik in močan
moj fant srca,
da več ne pojde stran,
prosila ga
bom prav lepo,
dokler ne bo mi vzel roko.
Nič ne vem še kdaj prišel bo,
bo nedelja tisti dan,
dušo mojo vso prevzel bo,
z njim me sreče sončni dan ogrel bo.
Zgradil bo majhen dom
za naju dva
in jaz ljubila bom
ga kot moža.
Nad nama sreče sij
gorel bo dneve in noči.

POSNETEK IZ SLOVENSKEGA FILMA

NA VALOVIH MURE

VZGOJNI KOTIČEK

ŠVICA - DEŽELA REDA IN TOČNOSTI

Svica je v resnici čudovita dežela. Za nas, ki smo preživeli dve svetovni vojni in prestali toliko gorja, je Svica pravi raj, nekaka Indija Koromandija.

Ali si morete zamisliti državo, ki že tristo let ni imela nobene vojne in ki še danes živi v popolnem miru? Da, to je Svica, otok miru in dežela cvetočega gospodarskega in kulturnega razvoja.

Kdo ne bi občudoval te prekrasne planinske dežele, kjer poteka življenje prebivalcev prav tako točno, kot njihove znamenite ure. Red in točnost sta dve posebni odliki Svicarjev.

Najbolj presenetli človeka, ki prvič stopi na Svicarska tla, slika železniške postaje. Tu ni nobene naglice, vpitja in vrvenja, nobenega prerivanja, suvanja in prerekanja, kdo bo prvi vstopil ali izstopil iz vlaka. Vse poteka v miru in redu. Sto in stoglava množica tiho in mirno pričakuje prihod vlaka. Ko eni izstopijo, drugi vstopijo in v nekaj minutah je postaja prazna. Človek ima vtis, kakor da so ti ljudje posebjene ure. Nikjer ne vidiš človeka, ki bi zadnje minuto sopihal proti postaji in lovil vlak, kakor se pri nas tako pogosto dogaja. Pa tudi v železniških vozovih je tak red kot na postaji. Mlajši ljudje brez besed odstopijo sedež starejšim, moški ženskam itd. Drug do drugega so vljudni in prijazni,

a prav nič radovedni in vsiljivi.

Prav tak red vlada tudi v javnih prostorih, tovarnah, delavnicah, trgovinah in na cesti. Tramvaji in avtobusi vozijo z vso točnostjo, ker zato skrbijo potniki sami. Vzorno pa se držijo cestnega policijskega reda tudi pešci, zato je v Sviciji tudi najmanj cestnih nesreč. Če se kdo pregreši proti cestnemu policijskemu redu, je prav gotovo tujec. Vendar mu Svicar pri vsej svoji redoljubnosti tega ne zameri. Vljudno ga pouči in mu pomaga iz zadrege. Nič čudnega torej ni, če se tujec v tej deželi počuti varnega in mirnega. Saj se mu ni treba bati, da ga bo kdo oslepil ali izkoristil njegovo nevednost. Morda ni dežele na svetu, ki bi znala s tujci tako gostoljubno ravnati kot Svica. Seveda, le s pogojem, da imaš denar. Revnih tujcev se namreč Svica izogiba, ker so ji le v breme. Moram pa priznati, da imajo kljub temu velik smisel za trpeče in preganjane.

In pri nas? Ali ni prav obratno kot v Sviciji? Nervozno in nestrpno prerivanje na postaji, v vlaku, v tramvaju, avtobusu in na cesti, to je vsakdanja slika našega mesta. O točnosti in redu ni govora, še manj pa o vljudnosti.

Skušajmo posnemati Svicarje!

GOSPODARSTVO

VRTNARSTVO V MARCU

V tem mesecu ima vrtnar največ dela. Po tem ko je med zimo vrt globoko prekopal in izdatno pognojil s hlevskim gnojem, sedaj še razkuži zemljo z »geodrinom«, katerega raztrosi po pol kg na vsakih 100 kv. metrov površine. S tem zavaruje svojo povrtnino pred črvi, glistami, strunami, polži, bramorjem in drugimi zajedalci, ki iščejo zatočišča v zemlji. »Geodrin« raztrosi vrh zemlje, preden izoblikuje gredice.

Nato začne saditi oziroma sejati.

Česen in čebulček bi morala biti že davno vsajena. Kdor ju še ni vsadil, naj sedaj pohiti. Sedaj sadimo tudi čebulo strokarico-saljotko.

Že prejšnji mesec bi morali vsejati vrtni korenček, peteršilj, vrtno ali solatno peso, špinačo. V topli gredi bi morali biti že vsejani paradizniki, paprika, jajčevci (melančani). Še je čas, da jih vseješ.

Sedaj urejujemo špargljeve grede. V 10 m dolge vrste vsadimo po 122 sadik, ki jih pokrijemo z 10 do 12 cm zemlje.

Radič solatnik je skoraj, bi rekli, naša glavna povrtnina, ki jo sejemo marca. V vsakem gramu se nahaja okoli 700 semen, za setev enega kvadratnega metra zemljišča potrebujemo pet gramov semena, katerega pokrijemo z 1 cm debelo plastjo zemlje. Seme vzklije sedaj v 5 do 8 dneh, v toplih mesecih pa še prej.

Kapusnice, to je ohrovt (vrzote), kapus, hrstno zelje, kolerabe, sejemo sedaj še v toplo gredo, na prosto samo v zavetnih in sončnih legah. V vsakem gramu je 300 do 320 semen, ki vzklijo v 4 do 6 dneh, potem ko smo jih pokrili z 1 do 2 cm debelo zemeljsko plastjo.

Na prosto sejemo solate. V vsakem gramu je okoli 800 semen, ki vzklijo v 5 do 10 dneh. Močnejše solatne rastlinice presadimo da napravijo glave, ostalo solato pa prežanjemo, kar je mogoče storiti 2-krat do 3-krat.

Sedaj je tudi čas, da sejemo blitvo (blede), ki da skozi vse leto izborna zelenjad za skuhe (mineštre), pa tudi za prikuhe kot špinačo: V vsakem gramu je 60 do 90 semen; za setev na prosto rabimo za površine 1 kv. metra po 2 grama semena, katerega pokrijemo s 4 cm debelo plastjo zemlje. Seme vzkali v 10 do 15 dneh. Če želimo velike rastline, setev razredčimo ali pa presadimo na razdaljo 30 cm med posameznimi sadikami.

Marsikdo ljubi mesečne redkvice, posebno sorto »non plus ultra«, katere gomoljček je podoben debeli češnji. V gramu je okoli 120 semen, ki jih pokrijemo z 2 do 3 cm debelo plastjo zemlje, potem ko smo vsejali na vsak kvadratni meter po 3 do 4 grame semena. Vzkali v 4 do 5 dneh.

Nekateri imajo radi tudi črni koren (scorzera), ki ga lahko sejemo že v tem mesecu, četudi bo goden za uživanje komaj po oktobru. V vsakem gramu je okoli 90 semen, ki vzklijo v 10 do 20 dneh po setvi, katero pokrijemo s prav malo zemlje. Ko mlade rastlinice poženejo drugi list, jih razredčimo.

Meseca marca lahko sadimo vse sorte graha, torej tudi sorte Alderman, Telefon, Senator itd. Zadnji čas pa je, da sadimo bob.

PRAVDA O KRTU

Pred kakimi 30 leti so mestne dame kaj rade nosile plašče iz krtovih kožušček. Tedaj je žalostno končalo vse polno krtov, saj so jih lovili zaradi kožušček. Sreča za krtka, pa tudi za kmetovalca, da je ta moda trajala manj kot 10 let, tako da je krt prišel do sorazmernega miru.

Pravega miru pa kljub temu nima, ker je poleg ostalih naravnih sovražnikov, predvsem kač in sov, njegov sovražnik tudi kmetovalec. Ta pa se ne zaveda, kaj dela. Zaveda se le tega, da krt riže, kopiči zemljo na senožetih, kar je v veliko napotje košnji, ker se kosa ob takem kupčku skrha ali pa celo zlomi.

Kljub temu je krt koristna žival. Dolge rove zvrta, v teh pa lovi črve in ličinke različnih škodljivcev, ki iščejo v zemlji zatočišča, in tako uniči strune, ogrce, majskega hrošča, bramorje in druge. S tem kmetovalcu zelo koristi. Koristi pa tudi s svojimi rovi, ker s temi prezračuje zgornjo plast zemlje; zrak je namreč potreben tudi koreninam vseh rastlin.

Seveda je s krtinami nekoliko dela, a grablje jih z lahkoto izravnavajo in tako trava bujnejše raste.

Pusti torej krtka v miru na vseh senožetih. Seveda v vrtu je krt lahko tudi škodljiv, ker večkrat uniči komaj vzklijo setev; le tu ga lahko zatiramo, drugod pa ne.

KRMNA PESA IN KORENJE

V zadnjem času prihaja zopet do velj. korenje, katerega so naši očetje in dedi sejali

mного več kot njih potomci. Saj so ga v izdatni meri tudi sami uživali. In to kljub temu, da niso vedeli, da vsebuje obilo karotina, to je vitamina B in da je zato ne samo redilno, temveč tudi zdravilno. Danes se v mestih porabi veliko korenja, in ne samo vrtnega, ampak tudi mnogo debelega, nživskega, krmnega. Seveda za prodajo v mestu prihajajo v poštev samo sorte z rumenim mesom, kot je dobska ali sorta »Lobberiche«.

Krmno korenje pa ne prihaja v poštev samo za prodajo, temveč predvsem za živalsko krmo v zimskem času. Kako vesela je krava, če dobi poleg suhega sena tudi nekoliko zrezanega korenja ali pese. Posebno molzne krave obilno poplačajo tako krmo.

Sedaj pomislimo na to, ker je sedaj treba sejati krmno korenje, in sicer med rastočo pšenico, po žetvi pa odstranimo strn in korenje nekoliko razredčimo! Krmno peso sejemo lahko sedaj v semenjake, pozneje do meseca maja navadno med koruzo. Pri nas sta posebno priljubljeni sorti »rumena Eckendorf« in »rdeča Mamouth«.

RAZKUŽEVALNA GNOJILA

V mnogih državah, posebno v Angliji, imajo tvornice, ki izdelujejo snovi, da zemljo gnojijo in jo istočasno razkužujejo. Odstranjujejo razne zajedalce živalskega izvora, kot so strune, črvi majskega hrošča in druge črve, bramorje, gliste itd. (Omenjamo, da so gliste koristne kmetijstvu, ker se hranijo samo z gnilimi koreninami ter ne grizejo zdravih. Obstoji celo razvita trgovina z glistami, ki pospešujejo rodovitnost zemlje).

Pri nas takih razkuževalnih gnojil ni v trgovini, a si jih lahko sami pripravimo z mešanjem »aldrina« ali »geodrina« s posameznimi umetnimi gnojili, n. pr. s superfosfatom.

Sportni pregled

Ker smo ravno na višku zimske sezone, si bomo tokrat podrobno ogledali važne dogodke prejšnjega tedna z belih poljan.

V Nemčiji je te dni svetovno hokejsko prvenstvo na ledu, katero je v vsakem pogledu zelo zanimivo tako po številu nastopajočih narodov, kakor tudi po kvaliteti igralcev. Favorita sta samo dva, in sicer Kanada ter ZSSR. V vsakem pogledu pa so Kanadčani po izredni tehniki veliki mojstri v tej športni panogi ter trenutno nimajo resnega nasprotnika. Seveda je pri športu vse mogoče in zato se lahko tudi Kanadi pripeti kaj neljubega. Kanada ima toliko nadarjenih hokejistov, da jih lahko izvaža vsem petim celinam in jih še vedno ostane dovolj za domačo uporabo. Poglejmo samo po Evropi in videli bomo, da je kanadsko izvozno blago (hokejisti) zelo cenjeno in pravi užitek za evropske ljubitelje te zimske panoge.

Jugoslavija je to pot nastopila z zelo skromnimi upi na uspeh. V prvem kolu je igrala z Avstrijo in srečanje izgubila (3:2). S tem neuspehom se je uvrstila v evropski kriterij, kjer je v srečanju z Belgijo izšla kot zmagovalka (3:1).

V Ljubljani je bil v nedeljo dan smučarskih skokov, katerih so se udeležili poleg domačih še avstrijski skakalci. Zmagal je Poldi Janez pred Rogljem. Njima so sledili trije avstrijski reprezentantje, in sicer Plonk, Schweinberger ter Wieser. Najboljši uspeh je dosegel Poldi s skokom 58 m. Tako je Ljubljana končno dobila sodobno skakalnico in s tem odslavila za vedno stari Mostiček, ki je bil dolgo vrsto let edini prostor za ljubljanske nadebudne skakalce. Stari Gale pa bo šel v zgodovino kot mecen slovenskega zimskega športa. Gale je bil namreč lastnik dosežanega skakalnega prostora. Nedeljski skoki so bili tudi zadnji trening pred velikim skakalno prireditvijo, ki bo v nedeljo v Plan-

ci, kjer bodo tekmovali poleg prireditelja še najboljši skakalci Švice, Avstrije, Francije, Italije ter Nemčije. Prireditelj upa tudi na Fince, ki so trenutno v Obersdorfu v Nemčiji. Letošnja planiška prirediteljev je v okviru »Cup Kongsberg« tekmovalja.

V Obersdorfu so bile pretaklo nedeljo mednarodne skakalne tekme, znane pod imenom — smučarski polet. Ob tej priliki so se tam zbrali najboljši evropski skakalci. Jugoslavijo sta zastopala Rudi Finžgar ter Zidar. Zmagal je znanj Finec Silvennoien s 452,5 točkami. Najboljši skok pa je dosegel Alfredsen (Norv.) 130 m. Prvi Jugoslovan Zidar je dosegel 381,1 in se s skokom 113 m plasiral na 11. mesto.

Finžgar, jugoslovanski specialist v tej panogi, ni pokazal tistega, kar zmore. Imel je kratke skoke in še te delno s padcem. Vzrok bo gotovo v tem, da je polagal važnost na stil, ter v prepričan treningu; za seboj ima samo 12 skokov. Letos so v Obersdorfu ocenjevali poleg dolžine še stil, kar pa ni za Rudija Finžgarja. S tem ocenjevanjem si lahko razlagamo, zakaj ni bilo letos novih rekordov.

V Zabnicah so bile okrožno smučarske tekme v smuku in slalomu. Pri moških so v obeh disciplinah prevladovali domačini, pri ženskah pa sosede iz Trbiža. V spustu je zmagal talentirani Pečar Franc pred Svetino, Simo ter Mešnikom Karlom. V slalomu pa je zmagal Mešnik Karel pred Pečarjem. Zabnice imajo danes vrsto kvalitetnih alpskih smučarjev, ki bi z intenzivnejšim treningom veliko dosegli tudi pri izbirmem nacionalnem prvenstvu.

V nogometu nič novega. Triestina zmaguje z lepo igro. Nastal je pregovor, kj pravi: »če Curti hoče, tudi Triestina hoče«. Z nedeljsko zmago je zavest v vrstah Triestine precej zrastle in upati je, da bo v nedeljo znala v Vidmu braniti svoje barve.

Milan si je delno opomogel in prepričljivo zmagal v srečanju s Catanijo (2:0).

V Rimu je bilo mednarodno srečanje mladih reprezentanc Jugoslavije ter Italije v odbojki. Zmagali so sicer Italijani z pičlo razliko košev (58:51). Boljši v igri so bili Jugoslovani, ki pa niso znali izrabiti priložnosti. Najboljši na igrišču je bil Kristančič (Jug.). Mladi Italijani so precej razočarali.

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

Tarzan, kralj džungle

št. 2

Polnoči je že bilo, ko je Tarzan stopal po temni, zloglasni ulici Maule. Ker je bilo vse tiho in črna tema, se je nehote spominjal ljubljene afriške džungle. A pariška policija bi vam povedala, da je ni zlepa ulice, ki bi jo bilo ponoči manj zdravo ubrati.

Ko je korakal po gosti senci umazanih hiš, je Tarzan mahoma začul vreščanje, takoj nato pa klice na pomoč. Glas je bil ženski. Razlegal se je iz tretjega nadstropja na drugi strani ulice. Odmev še ni bil zamrl, ko je Tarzan že hitel po stopnicah.

Izza nekih vrat je Tarzan spet začul klice, ki so ga zvalili v hišo. Se trenutek, pa je stal sredi slabo razsvetljene sobe. Umazana leščerba je odsevala deset odurnih postav. Vsi so bili moški, le v kotu je opazil žensko, ki se je stiskala ob zid.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

»Pomagajte, gospod.« je s pojemajočim glasom začela Tarzanu, »ubiti me hočejo.« Tarzan je pogledal okoli sebe in videl same hudobne, zločinske obraze. Pa še dvoje je opazil. Eden izmed lopovov je bil Rinaldo Mascalonzi, njegov stari sovražnik.

Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Ko se je Tarzan ozrl, je zagledal surovega dedca, ki je vihtel gorjačo. Ostali so izdrli nože in vsi hkrati planili nadenj. Spretnosti, prisotnosti duha in telesni moči, ki je kljubovala opicam in levom, niso bili tako lahko kos kot so mislili ti apaši.

Tarzan je z vso močjo navalil na svojega najbližjega nasprotnika. Prehitel je udarec in tako strahovito treščil lopova, da je padel kakor mrtev na tla. Obrnil se je. Prvobitna bojna radost divjaka je zavriskala v njem.

Skrivnost

D^{RJA} FU-MANČUJA

ROMAN - Spisal: Sax Rohner - Prevedel: A. P.

»Zaradi vas bom.« sem odgovoril.

»Ne zaradi mene!«

»Torej zaradi vašega brata.«

»Ne!« Njen glas se je spremenil v šepet. »Zaradi samega sebe!«

Ladijski trup

Hladen veter je pihal od Temze. Daleč za nama so migljale motne luči zadnjih rednih bivališč, ki so mejila na močvirje. Med nama in tistimi kočami se je razprostiralo pol milje rodovitne zemlje, po kateri je v tem letnem času vodilo mnogo suhih stez. Pred nama pa se je v mesečini raztezala dolgočasna, enolična ravnina. Bilo je zelo tiho. Samo glasovi najinih stopinj, ko sva s Smithom šla proti cilju, so motili tišino tega samotnega kraja.

Že večkrat sem si zadnji čas mislil, da sva se odpravila na slabo pot, ker sva se podala sama, da ujameva strašnega kitajskega doktorja; vendar sva se ravnala po najinem dogovoru s Karamaneho; in eden njenih pogojev je bil, da policija ne sme zvedeti za njeno

sodelovanje pri tej stvari. Daleč pred nama se je zdajci pojavila luč.

»To bo luč, Petrie,« je povzel Smith. »Ako se drživa natanko te smeri, bova potem, kakor sva čula, naletela na trup.«

Oprijel sem revolver v svojem žepu in navzočnost malega orožja me je čudovito pomirila. Prizadeval sem si, morda, da ublažim lastno bojazen, najti razlago, kako je okrog dr. Fu-Mančuja vladalo neko ozračje edinstvene in nenavadne groze. On ni bil takšen kot drugi ljudje. Strah, s katerim je navdajal vsakogar, s katerim je prišel v dotik, grozote, s katerimi je razpolagal, so vsakomur zapirale pot do njega in ga napravile skrajno nedostopnega. Zal v tem svojem poročilu ne morem opisati o tem človeku drugega kot njegove zle sile. Smith se je nenadoma ustavil in me prijel za leht. Obstala sva in poslušala.

»Kaj?« sem vprašal.

»Nisi čul ničesar?«

Odkimal sem.

Smith se je s svojim nenavadno prožnim telesom ozrl nazaj čez močvirje. Obrnil se je proti meni in lice mu je kazalo poseben izraz. »Pa ne misliš, da je to past?« je dejal. »Midva sva ji slepo zapupala.«

Nemara se bo zdelo čudno, toda nekaj v meni se je takoj uprlo takemu namigavanju. »Jaz ne.« sem rekel na kratko.

Pokimal je. Hitela sva dalje.

Deset minut nepretrgane hoje naju je prineslo tako daleč, da

RADIO TRST II

Nedelja 6. febr. ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz tržaške stolnice; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše: Kako je godec učil vraga gosti; 13.00 Glasba po željah; 16.00 Malo za šalo - malo za res; 17.00 Poje mešani zbor iz Bar-kovelj; 18.40 Igra mandolinistični sekstet Sv. Just; 20.30 Giordano: Andrea Chenier - opera v 4 dej.

Ponedeljek 7. febr. ob: 13.00 Pevski duet ob spremljavi harmonike; 14.00 Lahke melodije igra pianist Franco Russo; 18.00 Glazunov: Koncert v A-molu za violino in orkester; 19.00 Mamica pripoveduje; 21.15 Književnost in umetnost; 21.15 Jugoslovanske pesmi poje Andjelka Nezič; 22.30 Chopinove skladbe.

Torek 8. febr. ob: 13.00 Glasba po željah; 14.00 Poje Toti dal Monte; 18.00 Liszt: Koncert št. 1 v Es duru; 19.00 Sola in vzgoja; 20.05 Igra Pino Mauser na pojočo žago; 20.30 Radijski oder: Josip Jurčič: Deseti brat.

Sreda 9. febr. ob: 13.30 Duo Harris-Primani igra lahke melodije; 18.00 Boccherini: Koncert za čelo in orkester; 19.00 Zdravniški vedež; 20.30 Aktualnosti; 21.15 Književnost in umetnost; 21.30 Koncert tenorista Renata Kodermaca.

Četrtek 10. febr. ob: 14.00 Američan v Parizu (Gershwin); 18.00 Saint-Saens: Koncert za violino in orkester; 19.00 Pravljica za najmlajše: Hudičeva hčerka; 20.05 Poje Slovenski oktet; 20.30 Dramatizirana zgodba: Cervantes: Dva jezičnega; 22.00 Glas-

ZAHVALA

vsem, ki so kakorkoli z nami sočustvovali ob bridki izgubi dobre mame

Marije Kosmač

predvsem č. č. duhovnikom, g. župniku in ostalim prijateljem iz Boršta, č. č. sestram, pevskega zboru, osnovni šoli in strokovnemu tečaju na Opčinah. Še posebno iskrena zahvala vsem prijateljem z Opčin, ki so s takim sočutjem spremljali našo žalost in tako velikodušno lajšali našo bridkost. Vsem Bog plačaj!

Opčine, 2. marca 1955

ANGEL KOSMAČ
in sorodniki

sva ugledala Temzo. Smith in jaz sva opazila, da so se Fu-Mančeva udejstvovanja venomer osredotočala ob tej reki. Brez dvoma je ta bila njegova poglavitna cesta in pot, po kateri je premikal svoje skrivnostne sile. Opijska beznica pod Shadwel Highwayjem; tista gosposka hiša ob zgornjem toku reke, ki je ta čas bila le še kadečče se pogorišče; zdaj pa trup onstran močvirja. Zmerom si je glavne stane gradil ob reki. Bil je zelo značilno; in tudi če bi se najina nocojšnja odprava izjalovila, nam bo vendarle ključ za bodoče ravnanje.

»Drži se desno,« je svetoval Smith. »Najprej morava svet pregledati, preden preideva v napad.«

Ubrala sva pot, ki je držala naravnost proti obrežju reke. Pred nama je ležala razsežna sivina vode, po kateri se vrši živahen ladijski promet velikega trgovskega mesta. Toda nič takega življenja ni bilo zdaj na reki. Samotni kraj, kjer sva stala, ni kazal prav nikakega človeškega življenja. Vsa puščoba, ki jo je razsvetljeval svetli mesec, je bila ko nalašč ustvarjena za dejanje drame, v kateri sva igrala svoji vlogi. Nemo je Smith zrl na oddaljene premikajoče se luči.

»Karamaneh je le sužnja,« je dejal brez potrebe. Nič nisem pripomnil. Nabrežje, na katerem sva stala, je z blatnim pobočjem prešlo v vodo. Proti morju se je nekoliko dvignilo, pri ozkem otoku pa se je pokazal surov nasip za pristajanje. Pod njim je bila, kakor sva v mesečini videla, temna gmota. Le ena motna lučka je bila videti sredi te teme.

»Tisto bo kabina,« je rekel Smith.

beno predavanje.

Petek 11. febr. ob: 13.00 Glasba po željah; 18.00 Mendelssohn: Koncert za klavir in orkester; 19.00 Radijska univerza; 20.30 Tržaški kulturni razgledi; 21.15 Književnost in umetnost; 21.30 Strauss: Salome, opera v 1 dejanju.

Sobota 13. febr. ob: 12.00 Kramljanje o krajih in ljudeh; 15.30 Pogovor z ženo; 16.00 Slovenski motivi; 17.00 Haydn: Letni časi oratorij; 19.00 Novice iz delavskega sveta; 20.05 Vaški kvintet; 21.00 Malo za šalo - malo za res; 22.00 Cajkovski: Koncert za violino in orkester.

TEDENSKI KOLEDARČEK

4. marca, petek: Rajmund, sp. - Seligrad
5. marca, sobota: Roman - Nečas
6. marca, nedelja: Fridolin - Danica
8. marca, ponedeljek: Tomaž Akv. - Zvezda
9. marca, sreda: Kvatre - Frančiška R.
10. marca, četrtek: Makarij - Danimir

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 2. marca si dal oz. dobil za:

ameriški dolar	640—642	lir
avstrijski šiling	23,50—24,50	dir
100 francoskih frankov	167—169	lir
100 dinarjev	88—90	lir
funt sterling	1680—1720	lir
nemško marko	146—148	lir
pesos	20—22	lir
švicarski frank	149—150	lir
zlat	732—735	lir
napoleon	4375—4450	lir

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 80: Kako, kdaj in za katere rastline morem rabiti pepel kot gnojilo?

Odgovor: Pepel vsebuje rudninske snovi, ki se pri gorenju ne porazgubijo. Lesni pepel je odlično gnojilo, od premoga pa je dober kvečjemu za posipavanje po poteh; kot gnojilo bi bil prej škodljiv kot koristen. Kakovost lesnega pepela pa zavisi od vrste lesa. V glavnem vsebuje kalij (pepeliko) in fosforovo kislino. Največ kalija (do 15%) se nahaja v bukovem pepelu, največ fosforove kisline pa v smrekovem (do 4%). Koristen je predvsem na senožitih in deteljistihih, seveda tudi v vrtu, na njivah in vinogradih. Trositi ga moramo konec zime ali pa zgodaj spomladi, najbolje po dežju, ko so tla še mokra; pepel je namreč prežgana snov in zato potrebuje mnogo vlage, preden sprosti svoje gnojilne sile. Če imamo preveč pepela, ga vržemo na kup mešanca ali komposta, katerega pripravljamo iz različnih odpadkov gospodinjstva, smeti itd. Mešanec je prvovrstno gnojilo za vrt, pa tudi za trte in drevesa.

Vprašanje št. 81: 10-letna. torej že velika nešplja še ni nikdar rodila. Vprašala sem marsikoga, ali jo lahko cepim, pa mi nihče ne da odgovora. Kaj naj naredim?

Odgovor: V drevnicah vzgajajo nešplje tako, da žlahtne cepijo na beli trn in ne na divjak. Očividno imajo drevničarji svoj vzrok, ki pa nam ni znan. Ker vaša nešplja tako ne rodi, ne bo škode, če cepite nekaj vrhov v glavo (precep), lepo zamazete s cepilnim voskom vse rane in okoli cepljenega mesta napravite iz mahu gnezdo, katerega napolnite z vlažno zemljo, da se ne bosta cepič in podlaga prehitro sušila. Mogoče bo uspeh. Vsaj pričujemo vam ga!

Iz Gorice

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo Nižje srednje šole v ul. Randaccio vabi starše, naj pridejo v kar največjem številu na sestanek, ki bo v nedeljo, 6. marca ob 10.30 uri.

Za starše dijakov višjih srednjih šol (liceja in učiteljska) bo sestanek naslednjo nedeljo, 13. marca ob 10. uri v prostorih Solskega doma v ul. Croce.

PASTIRSKI LIST

Kakor vselej je tudi letos izšel postni pastirski list goriškega nadškofa. V njem govori o miru, »ki obstoji v edinstvu duhov, v resnici in ljubezni«.

DELITEV NAGRAD KMETOM

Kakor drugod po vsej Italiji bodo 13. marca tudi na Goriškem razdelili nagrade kmetovalcem, ki so se odlikovali leta 1953/54 v naprednem gospodarstvu.

POROKA

Preteklo soboto sta si v cerkvi presvetega Srca objubila večno zvestobo znani goriški javni delavec g. Danilo Rustja ter slušateljica filozofske fakultete v Ljubljani gč. Cermelj Slavka. Mladi par je poročil škofijski kancler dr. Rudolf Klinc. Priči sta bili naš urednik Drago Legiša in dr. Stanko Soban. Zakoncema želimo mnogo sreče na novi življenjski poti.

Uredništvo Novega lista

MALI OGLASI

TRGOVINA V GORICI išče zdravega 15 do 16 letnega vajenca s končano strokovno šolo, dobrim znanjem slovenščine in italijanščine in iz poštnega družine. Lastnoročno napisane prošnje je treba nasloviti na podupravo »Novega lista« v Gorici.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška. 20 — Telefon 29-477

Po dogovorjenem načrtu sva se obrnila in odšla na mesto nad ladijskim trupom. Lesena lestev je držala dol na krov in je bila le rahlo privezana na obroč pristajalnega stebra. Z vsakim gibom dviganja in padanja vode se je dvigala in nižala tudi lestev, pri čemer se je škripaje drgnila ob ladijski ogradbi.

»Kako naj prideva dol, da naju ne bo nihče opazil,« je zašepetal Smith.

»Morava pač tvegati,« sem srdito dejal. Brez drugih besedi je prijatelj splezal okoli in na lestev ter po njej pričel stopati navzdol. Počakal sem le toliko, da je bila glava pod menoj, na kar sem se precej okorno pripravil, da grem za njim. Ladijski trup se je ta trenutek nenavadno močno dvignil, zaradi česar sem se spotaknil in za hip brez sape zrl dol na bleščečo gladino. Noga mi je spodrsnila in da se nisem krepko držal za gornji klin, bi se najbrž tisti hip nehalo moje sodelovanje v borbi proti Fu-Mančuju. Tako sem le za las ušel smrti. Čutil sem, da je nekaj zdrknilo iz mojega bočnega žepa, toda čudno škripanje lestve, ječanje premikajočega se trupa in valovanje vode so utopili šum pljuska, ko je moj revolver padel v reko. Precej pobledel — se mi zdi — sem prišel do Smitha, ki je že stal na krovu. Videl je mojo nezgodo, toda...

»Morava tvegati,« mi je šepnil v uho. »Zdaj se ne sme vrniti.« Utonil je v poltemo proti kabini, jaz pa seveda za njim.

Ob vznožju lestve sva prišla v polno svetlobo, ki je sevala iz edinega prostora ob vhodu, kjer sva se znašla. Bil je urejen kot delavnica.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)